

ako bi dobra postava le na popirji ostala. Dr. Bleiweis je odgovoril, da vé, da nektere kantonske gosposke so dale postavo vnovič spomladi oklicati; ali so storile to vse gosposke in ali so župani čuli nad spolnitvijo, bode prosila družba sl. deželno poglavarstvo, naj blagovoli to pozvediti po svojih potih. — Tudi zavoljo kebrov ali hroščev želijo gosp. deželni poglavar, da bi se kaj storilo ali po poti daril, za ktere bi se utegnilo nekoliko tistih dnarjev obrniti, ki se stekajo iz kazin od gojzdnih pregreškov, ali pa kako drugač. Gosp. Ferd. Schmidt je govoril za darila; gospod Malič je povedal, da v Švajci je vsak gospodar primoran, po velikosti svojega posestva primerno méro kebrov poloviti; gosp. Ambrož je rekel, da leta 1830 je kantonska gosposka v Ribnici predložila novomeški kresli svét, kako nadlogo kebrov odverniti, in gospod dr. Ahačič je navodil staro postavo o tej zadevi. — Gosp. deželni poglavar so bili zadovoljni s to pozvedbo in izrekli željo, da bi se iz vsega tega osnovalo, kar je treba za odvernitev te nadloge, o kateri Jim je kočevska gosposka pred malo dnevi žalostno pismo pisala. — Zastran ljubljanskega maha so povedali, da se more pričakovati, da mnogo stroškov za osušenje mahú bode po volji Njih Veličanstva državna kasa prevzela; zastran požiganja mahú so gosp. deželni poglavar rekli, da so se v Salzburg, v Holandijo in Hanover obrnili in uprašali: kaj tam počnejo z mahom, da se bo po tem takem o tej zadevi natanko zvedilo kako in kaj; pisma, ki jih bojo iz teh krajev dobili, bojo poslali družbi v preudark. Govorili so zastran požiganja mahú še gosp. Podkrajšek, gosp. Ambrož, dr. Bleiweis, prof. Konšek, dr. Ahačič. — Zastran dnarnih zadreg, v katerih se znajde družba, so ji gospod deželni poglavar veselo upanje dali, da se bode ta zadeva na dobro obrnila. Na te toliko prijazne besede se je vzdignil vés zbor in se je zahvalil blagemu Gospodu, ki so spet v tej zadevi kakor v vseh drugih očitno pokazali, kako skerbni, res pravi oče so naši družbi.

(Dalje sledi.)

Obertnijska skušnja.

(Dober kup lak za hišne tla ali kako drugo rabo). Varaždinski apotekar Bernart priporoča lak ali firnež, ktere ga si more vsak sam dober kup napraviti in ž njim hišne tla ali kakošno drugo leseno robo lakirati, takole: Vzemi 32 lotov ali en funt šelaka, 16 lotov ali pol funta bele smole, dèni oboje v steklenico ali flašo, prilij 3 bokale ali pinte špirita 55 gradov močnega, in postavi na sončni kraj, da se raztopi; potem prideni še pol kvintelja ali pa 40 granov kafre. Z enmalo sogretim lakom se povlečejo potem tla ali kakošna druga lesena reč, ktero hočeš lakirati. En funt tega laka je zadosti 36 kvadratnih čevljev lesnine lakirati.

Skukšnje.

(Jesih za zobé). Že sedem let zaporedoma rabim za zobno bol in zdravje „Monsonovo in Anatarinovo vodo“, ktere ste si v okusu precej ednake; ali brez vsega uspeha; zakaj zobje mi vendar le čerini ostajajo, bolečin ravno zraven ne občutim. Ko mi pa uni dan nek star list „Novic“ v roke pride: „da vinski jesih k obderžanju in čistenji zob veliko pripomore“, poskusim tedaj ta svét, in si kakih 12 pintov prav dobrega vinskega jesiha omislim. Glej! komaj trikrat poskusim, so mi zobje lepo beli bili. Zahvalujem se tedaj za stari svét „Novicam“, ktere ga naj njih častiti braveci kot novega prejmejo zato, ker je res dober in dober kup. J. Š.

Da bi jarmi pri vpreženi živini šli vsi rakom žvižgat!

Volovskih jarmov je več sort, pa vsi po versti niso nič vredni, ker ubogo živinče preveč terpinčijo in moré, ktero se ne more v njem še toliko obrniti, da bi se znebilo merčesov, ki ga pikajo, temuč mora iti hoté ali ne hoté kakor v klešah kamor ga neusmiljeni voznik tira, in se ne more kreniti ne na desno ne na levo stran. Uboga živina mora vse z glavo vleči! Po taki vpregi pa terpi neizrečeno škodo, posebno ker po nji ne more vpreženi volé nikdar svoje moči popolnoma napeti, ampak vse opraviti le z možgani. V tem ko vpreženi vol pelje ali prav za prav z glavo potiskuje, terpe vendar tudi vsi udje njegovega celega života, vijejo se vedno sém ter tje, in se napenjajo, da ni izreči; njegova glava je v neprenehnem uckanji gori in doli, in živinče terpi po starem prigovoru „kakor črna živina.“

Živinče, kteremu je jarem za rogé pripet, mora glavo vedno neukretno kakor v klešah deržati, si ne more s celo močjo naprej pomagati, posebno če sta dva vola v negibčen jarem vprežena.

Ta neukretni stan je zoper natoro; kako taka muka živinče ob vso moč pripravi, se je že marsikter gospodar sam do dobrega prepričal.

Najgorša in najzdravša vprega za vole je komat, ki je precej konjskemu komatu podoben, kakoršnih se peričniki pod Ljubljano poslužvajo.

Da je takomat sicer nekoliko dražji memo jarma, je res; toda če se zrajta, ako se delavne moči pri zljajšani vpregi le peti del več pridobi (kar je pa gotovo prenizko cenjeno), tako se pri 250 delavnih dneh pridobi 50 dní, kateri le po 30 kr. rajtani znesó 25 odstotkov ali 500 fl. kapitala. Naprava enega samega volovskega komata le malo stroškov prizadene. Če niste divjaki brez serca, bode vol, ki vam dá celo kožo, saj toliko usmiljenja vreden, da mu je privošite en kos za njegov komat! O zamorci, zamorci! ki terpinčite svojo živinico tako, in si sami kradete denar iz mošnje, ker ne varujete živini njene delavne moči, kdo bo vas kadaj umil! Če se, na priliko na Avstrijskem, od 2 milijonov volov le 1 milijon skoz 200 delavnikov vprega, tedaj znese zguba moči po nerodni vpregi po poprejšni prerajtbi naj manj 40 milijonov delavnikov, in če se delavnik le po 30 kr. rajta, znese vse skup 20 milij. gold. Ali se dá terpinčenje živali še huje pokoriti?

Kako se bo novi denar imenoval po slovensko?

S pervim dnevom mesca novembra ali s praznikom vseh Svetnikov tega leta se začne vsa štetev in vse plačilo po novem denarju. Če ga bomo hoteli prav rabiti, mu bomo mógli dajati tudi pripravne imena. Pa kakošne? Poglejmo, poskusimo!

Za zlati denar je dana že prav pripravna beseda, krona, in dalje polkrona. Tega imena se bodo Slovenci precej lahko prijeli; saj en del Dolencov in Horvatov še zdaj šteje na krone po 2 goldinarja, samo da nova krona bo zlata, ne pa sreberna.

Za sreberni debeli denar nam je navadna beseda tolar, prav za prav pa bi móгло se reči dolar, kakor deloma tudi pravijo Čehi; zakaj „tolarji“ se imenujejo po Joahimovem dolu (Joachimsthal) na Českem, kjer so se taki debeli denarji najpred kovali v 15. stoletji. Brala se je za dolar že tudi beseda terdnjak; pa s to se ne pride po koncu. Po tolarji ali dolarji se ravna dvatolarnik ali dvadolarnik.

Za drugi debeli sreberni denar nam je že domače ime goldinar, poleg nemškega; ne bilo bi napek, ako bi mi to ime zopet prestavili v slovensko, kakor je bilo nekdanji čas že nekaj navadno, namreč zlat, kakor so to tudi storili Čehi in Poljaki, kateri pravijo: zlaty in zloty, in